Turkish Journal of Diaspora Studies
ISSN: 2717-7408 / e-ISSN: 2757-9247
(Eylül 2026), Cilt 6, Sayı 2, 102–121
https://doi.org/10.52241/TJDS.1937344

TJDS | Turkish Journal of Diaspora Studies

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Eşikte Yasallık (Liminal Legality) Çerçevesinde Göç Rejimlerinin Karşılaştırmalı Analizi ve Çözüm Arayışları

Şevval Nur ACUNER

Hukuk Fakültesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Başvuru: 24 Nisan 2026 / Kabul: 05 Temmuz 2026 / Online Yayın: 30 Eylül 2026
© 2026 Yazarlar.

Öz

Bu çalışma, göç hukukunda giderek yaygınlaşan geçici ve belirsiz statüleri "eşikte yasallık" (liminal legality) kavramı çerçevesinde incelemektedir. extitLiminalite kavramından türeyen bu yaklaşım, göçmenlerin ne tamamen hukuki güvenceye sahip olduğu ne de tamamen statü dışına itildiği, ancak sürekli bir belirsizlik içinde tutulduğu ara bir konumu ifade eder. Çalışmada, bu durumun teorik temelleri ele alındıktan sonra ABD'de Temporary Protected Status (TPS), Almanya'da Duldung ve Türkiye'de geçici koruma rejimi karşılaştırmalı olarak analiz edilmektedir. Bu üç örnek, farklı hukuki sistemlerde ortaya çıksa da göçmenleri "kalıcı geçicilik" içinde tutarak benzer güvencesizlikler üretmektedir. Analiz, farklı hukuki bağlamlara rağmen bu üç rejimin göçmenleri benzer biçimde uzun süreli belirsizlik içinde konumlandırdığını göstermektedir. Bu statüler, sınır dışı edilmeyi engellerken kalıcı ikamet ya da vatandaşlığa geçişi sistematik olarak zorlaştırmakta ve ayrıca haklara erişimi sınırlı, idari takdire bağlı ve öngörülemez hâle getirmektedir. Eşikte yasallığın etkileri yalnızca hukuki statüyle sınırlı kalmayıp çalışma, eğitim, sosyal hizmetlere erişim ve psikolojik sağlık üzerinde de derin sonuçlar doğurmaktadır. Çalışma, bu yapının insan hakları açısından yarattığı riskleri ortaya koymakta ve çözüm olarak öngörülebilir, kademeli ve hak temelli statü geçiş mekanizmalarının geliştirilmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Duldung, Eşikte Yasallık, Geçici Koruma Rejimi, Kalıcı Geçicilik, Yasal Şiddet

Atıf: ACUNER, Ş. N. (2026). Eşikte Yasallık (Liminal Legality) Çerçevesinde Göç Rejimlerinin Karşılaştırmalı Analizi ve Çözüm Arayışları. *Turkish Journal of Diaspora Studies, 6*(2), 102–121. https://doi.org/10.52241/TJDS.1937344

Şevval Nur ACUNER acunernur@gmail.com

Bu makale CC BY-NC 4.0 ile lisanslanmıştır.

Turkish Journal of Diaspora Studies
ISSN: 2717-7408 / e-ISSN: 2757-9247
(September 2026), Volume 6, No 2, 102–121
https://doi.org/10.52241/TJDS.1937344

TJDS | Turkish Journal of Diaspora Studies

RESEARCH ARTICLE

A Comparative Analysis of Migration Regimes within the Framework of Liminal Legality and the Search for Solutions

Şevval Nur ACUNER

Faculty of Law, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Türkiye

Received: 24 April 2026 / Accepted: 05 July 2026 / Published online: 30 September 2026
© 2026 Author(s).

Abstract

This study examines the increasingly widespread use of temporary and uncertain legal statuses in migration law through the concept of "liminal legality." Derived from the notion of liminality, this approach describes an intermediate condition in which migrants are neither fully protected by legal guarantees nor entirely excluded from the legal system, but are instead kept in a state of ongoing uncertainty. The study first outlines the theoretical foundations of this concept and then provides a comparative analysis of three case studies: Temporary Protected Status (TPS) in the United States, Duldung in Germany, and the Temporary Protection regime in Türkiye. Despite emerging from different legal and institutional contexts, these regimes produce similar outcomes by placing migrants in a condition of "permanent temporariness." While they protect individuals from deportation, they systematically hinder access to permanent residency or citizenship and render rights contingent upon administrative discretion and unpredictability. The effects of liminal legality extend beyond legal status, significantly impacting access to employment, education, social services, and psychological well-being. The study reveals the human rights risks posed by this structure and, as a solution, proposes the development of predictable, gradual, and rights-based status transition mechanisms.

Keywords: Duldung, Legal Violence, Liminal Legality, Permanent Temporariness, Temporary Protection Regime

To cite: ACUNER, Ş. N. (2026). Eşikte Yasallık (Liminal Legality) Çerçevesinde Göç Rejimlerinin Karşılaştırmalı Analizi ve Çözüm Arayışları. *Turkish Journal of Diaspora Studies, 6*(2), 102–121. https://doi.org/10.52241/TJDS.1937344

Şevval Nur ACUNER acunernur@gmail.com

This article is licensed under CC BY-NC 4.0.

Giriş

Son yıllarda, özellikle dijital platformlar ve internet kültürü bağlamında "liminal mekânlar" kavramı belirgin bir görünürlük kazanmıştır. Boş ve sessiz otel koridorları, terk edilmiş alışveriş merkezleri, kullanım dışı bırakılmış altyapı alanları ya da gecenin ilerleyen saatlerinde karşılaşılan ıssız sokaklar, söz konusu kavramın en sık başvurulan mekânsal örnekleri arasında yer almaktadır. Bu tür alanlar, terk edilmişlik ile kullanım arasında konumlanmaları nedeniyle başlangıç ve bitiş arasındaki eşik niteliğini taşımaktadır. Liminal mekânların ayırt edici özelliği, bireyde süreksizlik, eşikte olma ve belirsizlik hissi uyandırmalarıdır. Alışıldık toplumsal düzenin ve mekânsal anlamlandırma kalıplarının askıya alındığı bu alanlar, çoğu zaman huzursuzluk, tedirginlik ve aidiyet eksikliği duygularıyla birlikte deneyimlenmektedir (Banfield, 2022, s. 611).

Mekânsal bağlamda ortaya çıkan liminal deneyimler, eşikte olma hâlinin çoğu zaman geçici ve anlık bir deneyim olarak yaşandığını göstermektedir. Gündelik yaşamda bireyler bu durumu genellikle kısa süreli mekânsal veya zamansal geçişler sırasında deneyimler ve söz konusu deneyim kalıcı bir varoluş biçimine dönüşmez. Ancak göçmenler açısından geçiş hâli süreklilik kazanmakta ve hukuki statülerin belirsizliği ile birlikte kalıcı bir yaşam biçimine dönüşmektedir. Özellikle 21. yüzyılda artan kitlesel göç hareketleri, mevcut uluslararası koruma rejimlerinin sınırlarını görünür kılmış; bu gelişmeler devletleri klasik koruma mekanizmalarının ötesinde yeni hukuki düzenlemeler geliştirmeye yöneltmiştir. Ne var ki geliştirilen düzenlemeler, çoğu durumda kalıcı ve öngörülebilir bir koruma sağlamaktan ziyade, geçicilik ve sınırlı haklarla karakterize edilen ara statüler üretmektedir. Söz konusu statüler, göçmenleri ne tam anlamıyla hukuki güvenceye kavuşturmakta ne de tamamen statü dışına itmektedir; aksine bireyleri sürekli bir belirsizlik içinde konumlandırmaktadır. Bu tür hukuki konumlanışlar literatürde "Eşikte Yasallık" kavramı ile açıklanmaktadır (Abrego & Lakhani, 2015, ss. 265–266).

Bu çalışma, göçmenlerin hukuki statülerinin giderek artan biçimde geçicilik ve belirsizlik temelinde yapılandırıldığı çağdaş göç rejimlerini, eşikte yasallık çerçevesinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, öncelikle eşikte yasallık kavramının ortaya çıkışı, tarihsel gelişimi ve teorik çerçevesi ele alınacak; kavramın hukuki belirsizlik, süreklileşen geçicilik ve sınırlı haklara erişim gibi temel boyutları tartışılacaktır. Ardından, söz konusu kavramsal çerçeve temelinde ABD'de uygulanan Temporary Protected Status (TPS), Türkiye'de yürürlükte olan Geçici Koruma rejimi ve Almanya'daki Duldung uygulaması incelenecektir. Çalışma, bu farklı statülerin hukuki niteliklerini ortaya koymanın ötesinde, söz konusu düzenlemelerin göçmenler açısından nasıl benzer liminal deneyimler ürettiğini analiz etmeyi hedeflemektedir.

Bu çalışmada incelenen örnekler, eşikte yasallığın farklı hukuki rejimler altında nasıl somutlaştığını karşılaştırmalı bir perspektiften analiz edebilmek amacıyla seçilmiştir. ABD'de de uygulanan TPS ile Türkiye'deki geçici koruma rejimi, kitlesel göç hareketleri karşısında geliştirilen benzer nitelikte geçici koruma mekanizmalarını temsil etmekte; ancak farklı hukuki ve kurumsal bağlamlarda uygulanmaları nedeniyle karşılaştırmalı bir inceleme imkânı sunmaktadır. Almanya'daki Duldung uygulaması ise sınır dışı etmenin ertelenmesine dayalı, koruma statüsünden ziyade idari bir tolerans biçimini yansıtarak bu iki modelden ayrılmaktadır. Üç örneğin birlikte ele alınması hem aynı tür koruma mekanizmalarının farklı hukuk

sistemlerindeki işleyişini hem de farklı hukuki kategorilere ait statülerin ürettiği sonuçları karşılaştırmalı olarak değerlendirmeye imkân tanımaktadır. Böylece analiz, söz konusu düzenlemelerin göçmenleri benzer biçimde kalıcı bir belirsizlik içinde konumlandırıp konumlandırmadığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, eşikte yasallık kavramının farklı bağlamlardaki açıklayıcılığını sınamayı amaçlamaktadır.

1. Eşikte Yasallık: Kavramsal Çerçeve ve Etkileri

Liminality kavramı, ilk olarak Arnold van Gennep tarafından antropoloji literatürüne kazandırılmış ve özellikle geçiş ritüellerini açıklamak amacıyla geliştirilmiştir. Van Gennep, bireylerin bir toplumsal konumdan diğerine geçişini üç aşamalı bir süreç olarak ele almaktadır: ayrılma (separation), eşik ya da geçiş evresi (liminality) ve yeniden bütünleşme (incorporation). Liminality, bireyin önceki statüsünden ayrıldığı ancak henüz yeni statüsüne tam anlamıyla dâhil olmadığı ara evreyi ifade etmektedir. Söz konusu evre, bireyin önceki statüsünden ayrılmış, ancak yeni statüsüne henüz tam olarak dâhil olmamış olduğu bir ara süreci ifade etmektedir (van Gennep, 1960, ss. vii–ix).

Liminality kavramı, 1960'lı ve 1970'li yıllarda Victor Turner tarafından geliştirilerek daha sistematik bir teorik çerçeveye kavuşturulmuştur. Turner, çalışmalarında özellikle Orta Afrika'da gözlemlediği Isoma olarak adlandırılan ergenliğe geçiş ritüelleri üzerinden, liminality'nin toplumsal işlevini analiz etmiştir (Turner, 1969, s. 11). Turner, liminal bireyleri hukukun, geleneğin ve toplumsal düzenin yerleşik sınıflandırmalarının dışında kalan ve "ne burada ne de orada" (betwixt/between) konumlanan özneler olarak tanımlar (Turner, 1969, s. 95). Turner'a göre liminal evrede birey, yerleşik toplumsal yapıdan geçici olarak ayrılarak statü ve rol bakımından tanımsız bir konuma yerleşmektedir. Bu süreçte birey, ekonomik ve hukuki yükümlülükler gibi yapısal bağlardan kısmen koparak toplumsal düzen içinde adeta görünmez hâle gelmekte ve aidiyet ilişkileri belirsizleşmektedir (Turner, 1969, s. 125; Alkhaled & Sasaki, 2021, ss. 1584–1585).

Liminality, bu yönüyle yalnızca ritüel bağlamlara özgü bir geçiş deneyimi olarak kalmamakta, bireylerin toplumsal konumlarının belirsizleştiği daha geniş durumları açıklamak için de kullanılmaktadır. Özellikle göç bağlamında, geçici ve belirsiz hukuki statüler altında bulunan bireyler, yerleşik toplumsal düzen ile yeni bir statüye erişim arasında askıda kalan bir konumda yer almaktadır. Söz konusu durum, göç literatüründe ilgili deneyimi kavramsallaştırmaya yönelik yeni teorik yaklaşımların geliştirilmesine zemin hazırlamış; bu süreçte sosyolog Cecilia Menjívar tarafından ABD'de yaşayan Salvadorlu ve Guatemalalı göçmenlerin hukuki konumlarını analiz etmek amacıyla liminal legality kavramı literatüre kazandırılmıştır. Menjívar, liminal legality çerçevesinde, ABD göç hukukunda yer alan TPS gibi düzenlemelerin, göçmenleri sınır dışı edilmekten korurken aynı zamanda onları uzun süreli bir belirsizlik ve güvencesizlik içinde konumlandırdığını ortaya koymaktadır (Geba, 2024, s. 335; Özdemir, 2026, s. 1136).

1.1 Tanım ve İlişkili Kavramlar

Eşikte yasallık, göçmenlerin bir toplumda fiziksel, ekonomik ve sosyal olarak varlık göstermelerine rağmen, yasal düzlemde tam bir güvenceden yoksun, geçici ve kırılgan bir statüde

tutulmalarını ifade eden disiplinler arası bir kavramdır. Eşikte yasallıkta geçici olarak tasarlanan hukuki statüler, zaman içinde uzayarak fiilen uzun süreli, hatta kalıcı bir yaşam koşuluna dönüşebilmektedir (Acuner, 2025). Bu süreç, sınır dışı edilmekten korunmaya rağmen kalıcı ikamet ya da vatandaşlık gibi nihai hukuki statülere erişimin engellenmesi sonucunu doğurur. Böyle bir yapı, bireyi yasal ile yasadışı arasındaki keskin ikiliğin dışına yerleştirerek, devlet tarafından hukuken tanınan ancak bu tanımanın kalıcı bir statü sağlamadığı belirsiz bir arafı ifade eder (Menjívar, 2006, s. 1008).

Eşikte yasallık kapsamında geliştirilen tamamlayıcı kavramlar, göçmenlerin deneyimledikleri belirsizlik ve savunmasızlığı farklı boyutlarıyla açıklamayı amaçlamaktadır. Bu kavramlardan biri olan precarious legality (kırılgan yasallık), göçmenlerin hukuki statülerinin, bulundukları mekânın ve hareket özgürlüklerinin sürekli bir risk ve istikrarsızlık içinde olmasını ifade eder. Bu yaklaşım, hukuki konumun kalıcı bir güvenceye dayanmadığını aksine siyasal konjonktürdeki değişimler, idari düzenlemeler ve politika tercihlerine bağlı olarak hızla zayıflatılabildiğini vurgular (Baban, Ilcan ve Rygiel, 2021, s. 8). Eşikte yasallıkla ilişkili bir diğer kavram olan legal limbo (arafta yasallık), göçmenlerin hukuki statülerinin yenilenmesi, uzatılması ya da iptaline ilişkin karar süreçlerindeki belirsizlik nedeniyle süresiz bir bekleyişe işaret eder (Acuner, 2025). Söz konusu belirsizlik, geleceğe yönelik plan yapma imkânlarını sınırlandırarak yaşamın sürekli bir geçicilik duygusu içinde şekillenmesine yol açar. Geba'nın (Geba, 2024, ss. 331-336) ifadesiyle bu durum "varış noktası olmayan bir yolculuk" olarak tanımlanmaktadır. Özellikle mülteci kampları, sınır bölgeleri ve geçiş alanları gibi mekânlarda ortaya çıkan uzun süreli ve fiilen kalıcı sıkışmışlığı yansıtır. Bu bağlamda legal limbo hukuki belirsizliğin zamansal boyutunu ve bekleyişin yarattığı yapısal durağanlığı ön plana çıkarır.

1.2 Eşikte Yasallığın Çok Boyutlu Etkileri

Geçici hukuki statülerin sona ermesi veya yenilenmemesi hâlinde bireyler yeniden hukuken tanınmayan bir konuma düşebilmekte; bu durum hukuki statünün sürekli olarak askıda kalmasına yol açmaktadır. Ortaya çıkan askıda kalma hâli, göçmenleri kalıcı bir belirsizlik içinde tutarak gelecek planlamasını fiilen imkânsız hâle getirmektedir. Bu dinamik, somut olarak geçici koruma rejimlerinde açık biçimde gözlemlenmektedir. ABD göç hukukunda yer alan Geçici Koruma Statüsü (TPS) gibi rejimlerde statünün devamı, belirli aralıklarla gerçekleştirilen yenileme başvurularına, bu süreçte talep edilen mali yükümlülüklerin yerine getirilmesine ve nihai olarak idarenin takdirine bağlıdır. Dolayısıyla statünün sürekliliği, bireyin kontrolü dışında kalan çok katmanlı idari süreçlere bağlı hâle gelmektedir. Bu yapı, bireylerin hukuki konumlarını sürekli olarak yeniden kanıtlama zorunluluğu doğurarak kalıcı bir bürokratik kaygı üretmektedir (Abrego & Lakhani, 2015, s. 270).

Eşikte yasallık, hukuki statü ile toplumsal konum arasındaki ilişkiyi yeniden şekillendirerek, göçmenlerin yaşamını çok boyutlu bir belirsizlik ve güvencesizlik ekseninde yapılandıran bir çerçeve sunar. Bu durum, özellikle haklara erişim alanında somut biçimde gözlemlenmektedir. Örneğin, göçmenlere belirli sürelerle yenilenmesi gereken geçici hukuki statüler kapsamında ikamet ve çalışma hakkı tanınmakta; ancak bu hakların fiilî kullanımı idari ve bürokratik engeller nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Özellikle çalışma hakkı bakımından, çalışma izinlerinin idari prosedürlere bağlanması, başvuru süreçlerindeki gecikmeler, sektörel kısıtlamalar ve

işveren bağımlılığı gibi unsurlar, göçmenlerin kayıtlı istihdama erişimini zorlaştırmaktadır. Benzer şekilde, sosyal güvenlik, sosyal yardım ve diğer kamusal hizmetlere erişim de önemli ölçüde sınırlandırılmaktadır. Özellikle ABD örneğinde görüldüğü üzere, geçici hukuki statüye sahip bireyler çalışma ve ikamet hakkından yararlanabilmekte ancak sosyal hizmetlere erişimden büyük ölçüde dışlanabilmektedir (Menjívar, 2006, s. 1008). Haklara erişimdeki bu yapısal sınırlamalar, göçmenleri işgücü piyasasında kırılgan bir konuma yerleştirmektedir. Kayıtlı istihdama erişimde yaşanan güçlükler, göçmenleri kayıt dışı ve güvencesiz çalışma biçimlerine yöneltmektedir. Bu durum düşük ücretli ve korumasız sektörlerde yoğunlaşmayı beraberinde getirmektedir. Bu koşullar altında göçmenler, emek piyasasında sömürüye açık hâle gelmektedir (Şanlıer, 2024, s. 157).

Eşikte yasallığın etkileri, eğitim alanında da özellikle yükseköğrenime devam etmek isteyen gençler açısından önemli engeller ortaya çıkarabilmektedir. Hukuki statüye bağlı belirsizlikler, yükseköğrenime erişimde hem hukuki hem de ekonomik dezavantajlara yol açabilmektedir. Nitekim Hartum örneğinde, mülteci statüsüne sahip öğrencilerin yükseköğrenime erişiminde en belirgin engellerden biri öğrenim ücretleri olarak ortaya çıkmaktadır. Kimi durumlarda mülteci öğrenciler, ülkede doğmuş veya uzun süredir orada yaşamış olsalar dahi üniversiteler tarafından "yabancı öğrenci" kategorisinde değerlendirilebilmektedir. Yabancı öğrenci kategorisinde yer almak, söz konusu öğrencilerin vatandaşlara uygulanan düşük öğrenim ücretlerinden yararlanamamalarına ve daha yüksek harçlara tabi tutulmalarına yol açmaktadır. Bu durum, hukuki statü ile fiilî toplumsal aidiyet arasındaki çelişkiyi açık biçimde ortaya koymaktadır. Bireyler günlük yaşamda toplumun bir parçası hâline gelmiş olmalarına rağmen, hukuki statülerinin belirsizliği nedeniyle eğitim alanında tam anlamıyla tanınmamakta ve vatandaşlarla eşit koşullarda yükseköğrenime erişememektedir. Sonuç olarak, öğrenim ücretleri üzerinden ortaya çıkan bu farklılaştırma, mülteci öğrencilerin eğitim fırsatlarına erişimini önemli ölçüde sınırlandırmakta ve eşikte, kırılgan bir konumda kalmalarına neden olmaktadır (Acuner, 2025, ss. 6–7).

Eşikte yasallık, yalnızca hukuki statüye ilişkin bir belirsizlik yaratmakla kalmayıp, göçmenlerin gündelik yaşamlarını, davranışlarını ve toplumsal konumlarını derinden şekillendiren çok boyutlu bir güvencesizlik rejimi üretmektedir. Bu bağlamda göçmenlerin deneyimlediği en belirgin durumlardan biri, sürekli bir yakalanma ve sınır dışı edilme korkusudur. Sahip olunan belgeler bulunsa dahi, bu belgelerin yetkililer tarafından her zaman tanınmama veya keyfî uygulamalara maruz kalma riski, gündelik yaşamda kalıcı bir huzursuzluk üretmektedir (Müller, 2024, ss. 7–9).

Eşikte yasallığın ürettiği yapısal güvencesizlikler, literatürde "yasal şiddet" olarak kavramsallaştırılan olguyla yakından ilişkilidir. Bu çerçevede hukuk, koruyucu bir araç olmanın ötesine geçerek bireyler üzerinde sürekli bir baskı ve disiplin işlevi görmektedir. Hukuki statünün kırılganlığı, yalnızca fiilî yaptırım ihtimalini değil, bunun yarattığı sürekli bir gözetim ve temkinli davranma hâlini de beraberinde getirmektedir. Göçmenler, kamusal alandaki görünürlüklerini sınırlayarak gündelik davranışlarını riskten kaçınma temelinde yeniden şekillendirmektedir (Abrego & Lakhani, 2015, ss. 273–274). Örneğin, kimlik kontrolü ihtimalinin yüksek olduğu alanlardan kaçınma, resmî kurumlarla teması sınırlandırma, sağlık hizmetleri veya sosyal yardımlara başvurmaktan çekinme gibi davranışlar bu öz-denetim sürecinin somut yansımaları olarak ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde, çalışma hayatında kayıt dışı ve

daha az görünür işlere yönelme ya da ikamet yerini sık sık değiştirme gibi stratejiler de sınır dışı edilme riskini azaltmaya yönelik uyum mekanizmaları olarak gelişebilmektedir (Abrego & Lakhani, 2015, ss. 273-274; GAR, 2020, s. 14).

Hukuki güvencesizliğin etkileri, özellikle kriz dönemlerinde daha belirgin hâle gelmektedir. Kriz koşulları, kaynakların sınırlı olduğu durumlarda dağıtım mekanizmalarının daha seçici ve dışlayıcı biçimde işlemesine yol açmakta; bu durum hukuki statüye dayalı ayrımları daha görünür kılmaktadır. Örneğin, Sudan bağlamında temel gıda ve yakıt gibi kaynakların dağıtımında vatandaşlara öncelik tanınması, göçmenlerin bu kaynaklara erişimini zorlaştırmakta ve alternatif, çoğu zaman daha maliyetli ve güvencesiz yollar aramaya yöneltmektedir. Bu tür koşullarda göçmenler, ihtiyaçlarını karşılamak için kayıt dışı piyasalara yönelmek, daha yüksek bedeller ödemek ya da düzensiz ve istikrarsız tedarik ağlarına bağımlı hâle gelmek zorunda kalabilmektedir (Müller, 2024, s. 9).

Kalıcı geçicilik ve belirsizlik deneyimi, göçmenlerin ruhsal durumları üzerinde de belirgin sonuçlar doğurmaktadır. Uzun süreli güvencesizlik hali, kronik stres, kaygı ve geleceğe ilişkin belirsizlik duygusunu beslemekte; "kalıcı geçicilik" hissi bireylerin yaşamlarını planlama kapasitesini zayıflatmaktadır (Moreno et al., 2021, s. 732). Bu koşullar altında göçmenler, hukuki statülerinin kırılganlığı ve idari süreçlerin öngörülemezliği nedeniyle sahip oldukları sınırlı hakları kullanmaktan dahi kaçınabilmektedir.

Eşikte yasallık bağlamında geçici koruma rejimlerinin en az tartışılan ancak en derin etkilerinden biri de göçmenlerin "Human Time/Zaman Hakkı"nın aşınmasıdır. Geçici ve belirsiz statüler altında yaşayan bireyler yalnızca mekânsal olarak değil zamansal olarak da askıya alınmaktadır. Gelecek planlaması yapma, yaşamlarını ilerletme ve kalıcı kararlar alma imkânından yoksun bırakılmaktadır. Bu durum, sığınma hakkının etkisizleştirildiği ve kalıcı çözüm yollarının kapalı tutulduğu koşullarda, geçici korumanın tek başına devletlerin uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmesi için yeterli olmadığını göstermektedir. Göçmenlerin gündelik deneyimlerinde ortaya çıkan zaman anlamında yaşanan güvencesizlik, henüz uluslararası hukukta açıkça tanınmamış olmakla birlikte, insan onuruyla ve temel hakların etkin kullanımıyla yakından ilişkili olan "zaman hakkının" korunmasını acil bir normatif mesele hâline getirmektedir (Geba, 2024, s. 335).

Eşikte yasallığın ortaya çıkardığı çok katmanlı güvencesizlik, göçmenlerin hukuki konumlarından gündelik yaşam pratiklerine, haklara erişim imkânlarından ruhsal sağlıklarına kadar geniş bir etki alanı yaratmaktadır. Hukuki statünün geçiciliği ve belirsizliği, göçmenleri idari süreçlere bağımlı kılmakta ve gündelik yaşam üzerinde sürekli yeniden üretilen bir kırılganlık yapısı oluşturmaktadır. Bu durum hem sosyal ve ekonomik güvencesizlik yaratmakta hem de belirli temel haklara erişimin fiilen sınırlandırılması sonucunu doğurarak insan hakları ihlallerine yol açabilme potansiyeli de taşımaktadır. Eşikte yasallık, farklı ulusal bağlamlarda çeşitli hukuki düzenlemeler aracılığıyla somutlaşmakta ve benzer güvencesizlik dinamiklerini farklı kurumsal biçimler altında yeniden üretmektedir. ABD'de TPS, Almanya'da Duldung ve Türkiye'de geçici koruma rejimi, göçmenleri sınır dışı edilmekten korurken aynı zamanda onları kalıcı bir hukuki belirsizlik içinde konumlandıran başlıca örnekler arasında yer almaktadır. Bu nedenle eşikte yasallığın farklı ülke örnekleri üzerinden karşılaştırmalı biçimde incelenmesi önem kazanmaktadır.

2. Somut Örnekler Üzerinden Karşılaştırmalı Bir İnceleme

2.1 ABD: Temporary Protected Status (TPS)

TPS, ABD'de ilk kez Göçmenlik Yasası (Immigration Act of 1990) ile düzenlenmiş olup Göç ve Vatandaşlık Yasası'na (Immigration and Nationality Act-INA §244A) eklenmiştir. TPS, İç Güvenlik Bakanlığı (Department of Homeland Security-DHS) tarafından, silahlı çatışma, doğal afet veya diğer olağanüstü koşullar nedeniyle ülkelerine güvenli biçimde geri dönemeyen belirli ülke vatandaşlarına tanınan geçici bir koruma mekanizmasıdır (American Immigration Council, 2025, s. 1). Hangi ülkelerin TPS kapsamına alınacağı ve statünün süresi idarenin takdirine bağlı olarak belirlenmektedir. Koruma süreleri genellikle 6 ila 18 ay arasında değişmekte ve düzenli olarak gözden geçirilerek yenilenmektedir. TPS'nin devamı için statü sahiplerinin her uzatma döneminde yeniden kayıt yaptırmaları zorunludur. Başvuru süreci, kabul edilebilirlik şartlarının sağlanmasını ve güvenlik incelemesini içermektedir (American Immigration Council, 2025, ss. 1–2).

31 Mart 2025 itibarıyla ABD'de yaklaşık 1.297.635 yabancı uyruklu kişi TPS kapsamında korunmakta olup, söz konusu koruma 17 farklı ülke vatandaşına tanınmaktadır (Wilson, 2025, s. 8). TPS yararlanıcıları arasında özellikle El Salvador (170.125), Haiti (330.735), Honduras (51.225), Suriye (3.860), Ukrayna (101.150) ve Venezuela (605.015) vatandaşları öne çıkan gruplar arasında yer almaktadır (Wilson, 2025). Veriler, TPS'nin yalnızca sınırlı sayıda bireyi kapsayan istisnai bir koruma mekanizması olmaktan ziyade, oldukça geniş bir göçmen kitlesini etkileyen yapısal bir düzenleme hâline geldiğini göstermektedir. Nitekim yararlanıcı sayısının bu denli yüksek olması, söz konusu statünün geçici niteliğine rağmen uzun süreli olarak uygulanmaya devam ettiğine ve geniş bir nüfusun kalıcı bir belirsizlik içinde tutulduğuna işaret etmektedir.

TPS, eşikte yasallık çerçevesinde ele alındığında, hukuki bir statü sunmasına rağmen devamlılığı büyük ölçüde siyasal tercihlere bağlı olan ve bu yönüyle öngörülebilirliği sınırlı bir koruma rejimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Trump'ın ilk başkanlık döneminde TPS rejimi kapsamında bazı ülkelerden gelenlere tanınan korumanın sona erdirilmesine yönelik kapsamlı bir politika değişikliği izlenmiştir. Bu çerçevede El Salvador, Honduras, Nepal ve Sudan gibi ülkeler bakımından TPS statülerinin iptal edilmesi hedeflenmiş ancak söz konusu kararlar çok sayıda hukuki itiraza konu olmuştur. Yargılama süreçleri devam ederken federal mahkemeler, TPS sahiplerinin mevcut korumadan yararlanmaya devam etmelerine olanak tanımıştır. Bununla birlikte 14 Eylül 2020 tarihinde Dokuzuncu Daire Temyiz Mahkemesi, El Salvador, Nikaragua ve Sudan için TPS'nin sona erdirilmesine izin veren bir karar almıştır. Bu kararın temyize taşınmasının ardından göreve gelen Biden yönetimi döneminde taraflar arasında uzlaşma görüşmeleri başlatılmış ve nihayetinde Biden yönetimi Trump döneminde alınan TPS sona erdirme kararlarını geri çektiğini açıklamıştır (Forum Together, 2025, s. 4). Söz konusu süreç, TPS'nin hukuki bir statü olmasına rağmen uygulamada idari kararlar ve yargı müdahaleleri arasında şekillenen dalgalı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Siyasal değişimlerin TPS üzerindeki etkisi ve bu statünün eşikte yasallık bağlamındaki kırılgan niteliği güncel dönemde de varlığını sürdürmektedir. Nitekim Trump'ın yeniden göreve gelmesiyle birlikte 29 Ocak 2025 tarihinde DHS Bakanı Kristi Noem, önceki yönetim tarafından Venezuela vatandaşları için alınan TPS uzatma kararını geçersiz kılmış ve

bu uzatmanın kamu güvenliği açısından sakıncalı olduğu yönünde değerlendirmelerde bulunmuştur. Ayrıca yapılan açıklamalarda, bu kişilerin ülkeden çıkarılması gerektiğini ima eden son derece sert ve dışlayıcı bir dil kullanıldığı; hatta göçmenlerin "dirtbags" gibi açıkça aşağılayıcı ifadelerle nitelendirildiği dikkat çekmektedir (National TPS Alliance v. Noem, 2026, ss. 63-65). Bu söylem, TPS yararlanıcılarının bireysel koşullarından bağımsız olarak genelleyici biçimde kamu güvenliği riski olarak çerçevelendiğini göstermekte; dolayısıyla TPS'ye ilişkin kararların yalnızca hukuki ölçütlere değil, aynı zamanda siyasal söylemler ve güvenlik temelli yaklaşımlara dayalı olarak şekillenebildiğini ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede Venezuela örneği, TPS rejiminin güncel işleyişine dair somut bir görünüm sunmaktadır. 31 Mart 2025 itibarıyla 605.015 Venezuela vatandaşı ABD'de TPS korumasından yararlanmaktadır (Wilson, 2025, s. 30). Bu kişilerin bir bölümü 2021 tarihli TPS tanımlaması, bir bölümü ise 2023 tarihli yeniden tanımlama kapsamında koruma altına alınmıştır. Ancak 2025 yılı içerisinde DHS tarafından alınan sona erdirme kararları ve bu kararlara karşı açılan davalar nedeniyle TPS kapsamındaki bireylerin hukuki durumunun kesinlikten uzak, değişken ve öngörülemez bir nitelik taşıdığı görülmektedir (Wilson, 2025, ss. 27–30). Mevcut belirsizlik hali, TPS sahiplerinin hukuki konumlarının hem geçici hem de sürekli olarak yeniden müzakere edilen bir statüye dönüştüğünü göstermekte ve dolayısıyla eşikte yasallığın temel özelliklerinden biri olan "kalıcı geçicilik" durumunu somutlaştırmaktadır.

Siyasal değişimlerin TPS üzerindeki etkilerinin yanı sıra, bu statünün eşikte yasallık bağlamında ortaya çıkan diğer özellikleri de dikkat çekmektedir. Özellikle yenileme süreçlerine ilişkin maliyetler ve bürokratik gecikmeler, bazı bireylerin çalışma izinlerini zamanında yenileyememelerine yol açabilmektedir. Bu durum, geçici olarak işten uzaklaştırılma ya da gelir kaybı gibi sonuçlar doğururken, yenileme masraflarının karşılanmasını da zorlaştırabilmektedir (Gleeson & Griffith, 2020, s. 18). Dolayısıyla bireyler, çalışamadıkları için statülerini sürdürememe, statülerini sürdüremedikleri için ise çalışamama gibi döngüsel bir güvencesizlikle karşı karşıya kalabilmektedir. Ekonomik ve idari kırılganlık, aile hayatı bakımından ortaya çıkan sınırlılıklarla birlikte daha derin bir etki yaratmaktadır. Nitekim TPS sahiplerinin aile üyelerini bu statüye dayanarak sponsor edememesi, aile birliğinin kurulması ve sürdürülmesi bakımından önemli güçlükler doğurmaktadır (Menjívar, 2017, s. 3). Çalışma ve gelir elde etme imkânlarıyla birlikte aile ilişkilerini sürdürebilme kapasitesi de bu çerçevede dolaylı biçimde zayıflamaktadır. Böylece TPS, bireylere belirli bir koruma sağlarken, bu korumanın uygulanma biçimi üzerinden hem ekonomik hem de sosyal yaşamı etkileyen çok katmanlı bir güvencesizlik üretmektedir. TPS, bireyleri sınır dışı edilmekten korusa da sürekli belirsizlik, kaygı ve kırılganlık yaratarak gündelik yaşamı, aile ilişkilerini ve sosyal yaşamı etkileyen "kalıcı geçicilik" durumunu ortaya çıkarmaktadır (Gleeson & Griffith, 2019, ss. 494-496; Menjívar et al., 2022, s. 681-684).

2.2 Almanya: Duldung

Almanya'da sınır dışı edilemeyen yabancıların durumunu düzenleyen Duldung uygulaması, hukuki statü ile fiilî kalış arasındaki belirsiz alanı görünür kılarak eşikte yasallığın en çarpıcı örneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Türkçe literatürde Duldung kavramı çoğunlukla "müsamaha (belgesi)" şeklinde karşılanmakta ve bunun yanında, kavramın işaret ettiği durum bağlamında "hoş görülen" ya da "tolere edilen kalış" ifadelerine de yer verilmektedir. Almanca

resmî karşılığı "Bescheinigung über die vorübergehende Aussetzung der Abschiebung" olan bu belge, Türkçeye "Sınır Dışı Edilmenin Geçici Olarak Askıya Alınma Belgesi" olarak çevrilebilmektedir (Acuner, 2026, s. 3). Anılan düzenleme, Almanya İkamet Yasası'nın (Aufenthaltsgesetz – AufenthG) 60a maddesinin ikinci fıkrasına dayanmaktadır.[1]

Duldung, ülkeden ayrılma yükümlülüğü altında bulunan kişilerin sınır dışı edilmelerinin hukuki veya fiilî nedenlerle geçici olarak ertelendiğini belgelemektedir. Bu durumda, kişinin ülkedeki fiilî varlığı idari makamlarca tolere edilir. Söz konusu düzenleme, kalıcı bir ikamet hakkı tanımaktan ziyade, gönüllü geri dönüşün sağlanmasına ya da sınır dışı etmenin yeniden mümkün hâle gelmesine kadar geçen süreci hukuki bir çerçeveye bağlamayı amaçlamaktadır (Hügel, Voigt, 2010, s. 1-2). Duldung belgesi, sınır dışı etmenin hukuki veya fiilî nedenlerle geçici olarak gerçekleştirilemediği durumlarda düzenlenmekte olup, her somut olay kendi koşulları çerçevesinde ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, Duldung verilmesine yol açan nedenler genel olarak iki ana grupta toplanmaktadır. İlk grubu, sınır dışı etmeyi fiilen veya hukuken imkânsız kılan engeller oluşturmaktadır. Geri kabulün sağlanamaması, geçerli seyahat belgelerinin bulunmaması, sağlık durumu nedeniyle seyahatin mümkün olmaması veya sınır dışı edilmenin aile hayatına orantısız bir müdahale teşkil etmesi bu kapsamdadır. İkinci grupta ise kişinin Almanya'da kalışının acil nitelik taşıyan insani veya kişisel nedenlerle gerekli olduğu durumlar yer almaktadır. Devam eden tıbbi tedavi, bakıma muhtaç bir aile ferdine fiilen bakım sağlanması ya da eğitim faaliyetlerinin kesintiye uğramaması bu kapsamda değerlendirilmektedir (Asylum Info Germany, 2025).

Duldung'un hukuki sistem içindeki konumunun anlaşılabilmesi için, bu mekanizmanın tarihsel gelişimi ve geçirdiği dönüşümün dikkate alınması gerekmektedir. Almanya'da Duldung ilk olarak 1965 tarihli Yabancılar Yasası'nda düzenlenmiş ve sınır dışı edilemeyen kişiler bakımından geçici bir çözüm aracı olarak öngörülmüştür. Bu dönemde uygulamanın büyük ölçüde idarenin geniş takdir yetkisine bağlı olması, Duldung'un daha esnek ancak aynı zamanda öngörülebilirliği sınırlı bir mekanizma olarak işlemesine yol açmıştır. 1990 tarihli Yabancılar Yasası ile birlikte bu takdir alanı daraltılmış; sınır dışı etmenin fiilen veya hukuken mümkün olmadığı hâllerde Duldung'un kural olarak tanınması gereken bir uygulama hâline geldiği görülmüştür. Bu değişiklik, uygulamanın daha belirli hukuki ölçütlere bağlanması yönünde bir adım olarak değerlendirilebilir (Hügel & Voigt, 2010, s. 5). 2004 tarihli Almanya İkamet Yasası (Aufenthaltsgesetz – AufenthG) ise Duldung'u 60a maddesi kapsamında yeniden düzenlemiş, ancak bu düzenleme bireye doğrudan bir hak tanımaktan ziyade sınırlı koşullara bağlı bir yapı öngörmüştür. Bu durum, özellikle kişisel ve insani gerekçelerin her somut olayda yeterince dikkate alınıp alınmadığı konusunda tartışmalara yol açmıştır. Nitekim bu eleştiriler doğrultusunda, 2007 yılında yürürlüğe giren Yönergelerin Uygulanmasına Dair Kanun ile idarenin takdir yetkisine dayanan müsamaha mekanizması (Ermessensduldung) yeniden sisteme dâhil edilmiştir. Bu gelişme, Duldung rejiminin katı kurallar ile idari esneklik arasında bir denge arayışı içinde şekillendiğini göstermektedir (Hügel & Voigt, 2010, s. 5).

Duldung uygulamasının güncel görünümünü daha somut biçimde ortaya koyabilmek için mevcut istatistiksel verilerin incelenmesi önem taşımaktadır. 31 Mart 2025 itibarıyla Duldung kapsamında bulunan kişilerin ülkelere göre dağılımına bakıldığında, en büyük

[1] Almanya İkamet Yasası (AufenthG),60a Abs. 2: "Die Abschiebung eines Ausländers ist auszusetzen …" (yazar çevirisi: "Bir yabancının sınır dışı edilmesi, fiilî veya hukuki nedenlerle mümkün olmadığı sürece askıya alınır …"), erişim için: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aufenthg/englisch_aufenthg.html#p1380

grupların Irak (yaklaşık 18.500 kişi), Türkiye (15.100), Rusya Federasyonu (10.100), Suriye (9.600) ve Nijerya (9.600) vatandaşlarından oluştuğu görülmektedir. Toplamda yaklaşık 181.500 kişinin bu kapsamda bulunduğu dikkate alındığında, grubun yaklaşık yüzde 27'sinin reşit olmayanlardan oluşması, bu statünün çocukları da kapsayan bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yaklaşık yüzde 41'lik bir kesimin beş yılı aşkın süredir Duldung altında bulunması, düzenlemenin hukuken geçici nitelikte olmasına rağmen uygulamada daha uzun süreli kalışlara yol açabildiğine işaret etmektedir (Mediendienst Integration, 2025).

İstatistiksel veriler, Duldung'un fiilen uzun süreli bir eşikte yasallık durumuna işaret ettiğini göstermekte; bu nedenle, söz konusu statünün bireylerin temel haklara erişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi önem kazanmaktadır. Duldung rejimi, temel haklara erişim bakımından çeşitli sınırlamalar barındırmaktadır. Bu kapsamda kişiler belirli bir yerde ikamet etmekle yükümlü tutulabilmekte ve hareket özgürlükleri önemli ölçüde sınırlandırılabilmektedir. Sosyal yardımlara erişim de sınırlı bir çerçevede düzenlenmekte; özellikle çocuk parası ve ebeveyn ödeneği gibi aile temelli sosyal transferlere çoğu durumda erişim mümkün olmamaktadır. Çalışma hakkı ise kural olarak yetkili yabancılar dairesinin iznine ve takdirine bağlıdır (Asylum Info Germany, 2025). Mevcut sınırlamalar birlikte değerlendirildiğinde, Duldung kapsamında bulunan kişilerin ekonomik ve sosyal hayata katılımının önemli ölçüde idari karar süreçlerine bağlı hâle geldiği söylenebilir.

Duldung rejiminin en belirgin özelliklerinden biri, bireylerin sınır dışı edilme ihtimali altında sürekli bir belirsizlik içinde yaşamalarıdır. Duldung, literatürde ne kalışın ne de ayrılışın kesin biçimde gerçekleştiği, hukuki belirsizlikle karakterize edilen bir "askıda kalma" (Schwebezustand) durumu olarak tanımlanmaktadır (Schütze, 2025, s. 2). Askıda kalma halinin en belirgin yönlerinden biri, bireylerin sınır dışı edilme ihtimalinin ortadan kalkmaması ve hukuken her zaman mümkün olma hâlini korumasıdır. Fiilen her durumda uygulanmasa da bu ihtimal, bireylerin yaşamlarını şekillendiren sürekli bir güvencesizlik unsuru olarak varlığını sürdürmektedir.

Duldung'un hukuki tasarımında geçici bir düzenleme olarak öngörülmesine rağmen uygulamada sıklıkla uzun yıllar boyunca yenilenmesi, bu statünün zamanla süreklilik kazandığını göstermektedir. Nitekim literatürde Kettenduldung olarak adlandırılan bu durum, on hatta yirmi yılı aşan süreler boyunca devam edebilmekte ve bazı vakalarda bireyin tüm yaşamını kapsayacak bir niteliğe bürünebilmektedir (Schütze, 2022, s. 423). Bu bağlamda, hukuken geçici olarak kurgulanan bir statünün fiiliyatta kalıcı bir nitelik kazanması, Menjívar'ın (2006, s. 1001) ifade ettiği "kalıcı geçicilik" olgusunu somutlaştırmaktadır. Tüm yapısal özellikler birlikte değerlendirildiğinde, Duldung kapsamında bulunan kişilerin ülkede fiilen kalmalarına idari makamlarca izin verilmesine rağmen düzenli bir ikamet statüsüne sahip olmadıkları görülmektedir. Bu nedenle bireyler hukuki açıdan "irregulär" (düzensiz) bir konumda kalmaya devam etmekte ve bir yandan ülkede varlıklarını sürdürürken diğer yandan sınır dışı edilme ihtimalinin hiçbir zaman tamamen ortadan kalkmadığı bir eşikte yaşamaktadır (Schütze, 2025, s. 2).

Duldung rejiminin ortaya çıkardığı bu uzun süreli belirsizlik ve geçicilik sorunları, Alman hukukunda daha kalıcı ve öngörülebilir çözümler arayışını gündeme getirmiştir. Alman hukukunda Duldung rejiminin yarattığı uzun süreli belirsizliklere çözüm arayışının bir yansıması olarak, 31 Aralık 2022 tarihinde yürürlüğe giren ve İkamet Yasası'nın (AufenthG) 104c

maddesinde düzenlenen *Chancen-Aufenthaltsrecht* (Oturum Hakkı Fırsatı) dikkat çekmektedir. Düzenleme, Duldung durumunda bulunan kişilere, aşağıda sayılacak belirli koşulların sağlanması hâlinde 18 ay süreyle geçerli geçici bir oturum izni verilmesini öngörmektedir (Handbook Germany, 2025).

Düzenlemeden yararlanabilmek için, ilgili kişilerin 31 Ekim 2022 tarihi itibarıyla en az beş yıldır Almanya'da Duldung statüsü altında bulunmaları gerekmektedir. Bununla birlikte, ağır suçlardan mahkûmiyet, kimlik hakkında kasıtlı olarak yanlış beyanda bulunma veya sınır dışı edilmeyi engellemeye yönelik davranışlar gibi bazı dışlayıcı hâllerin bulunmaması şartı da aranmaktadır. Chancen-Aufenthaltsrecht, bu kişilere tanınan süre zarfında kalıcı bir ikamet iznine geçiş için gerekli koşulları tamamlama imkânı sunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda özellikle Almanca dil yeterliliğinin sağlanması ve geçimin büyük ölçüde bağımsız olarak temin edilmesi gibi şartların yerine getirilmesi beklenmektedir (Peitz & Carwehl, 2025, ss. 2-3). Bu yönüyle düzenleme, uzun yıllar boyunca Duldung altında kalan bireyler için daha istikrarlı bir hukuki statüye geçiş imkânı tanımayı ve süregelen belirsizlik hâlini belirli ölçüde azaltmayı hedeflemektedir.

Eylül 2024 itibarıyla 76.107 kişi Chancen-Aufenthaltsrecht kapsamında 18 aylık geçici oturum hakkı elde etmiştir. Mevcut sayı, söz konusu düzenlemeden yararlanma potansiyeline sahip kişilerin yaklaşık yarısına tekabül etmektedir (Peitz & Carwehl, 2025, ss. 2-3). Uygulama sonuçları, özellikle bir duldung türü olan duldung light kapsamında bulunan kişiler açısından bu düzenlemenin belirgin bir etki yarattığını göstermektedir. Duldung light, kimlik tespitinde iş birliği yapmadığı varsayılan kişilere uygulanan, çalışma yasağı ve sosyal hak kısıtlamaları içeren, yaptırım niteliği ağırlaştırılmış bir Duldung rejimini ifade eder (Asylum Info Germany, 2025). Sağlanan geçici hukuki güvenlik ile bireylerin kimlik tespitine yönelik iş birliği arasında pozitif bir ilişki gözlemlenmekte olup, bu statüden yararlanan kişiler arasında kimliği netleştirilebilenlerin oranı %49'a ulaşmaktadır (Peitz & Carwehl, 2025, s. 11). Bu bulgu, eşikte yasallık yaklaşımıyla değerlendirildiğinde, hukuki belirsizliğin azaltılmasının yalnızca bireyleri geçici ve güvencesiz bir statüden kısmen çıkarmakla sınırlı olmadığını, aynı zamanda devlet açısından da daha düzenli bir yönetim imkânı sağladığını göstermektedir. Hukuki statünün daha açık ve öngörülebilir hale gelmesi, kişilerin idari süreçlerle iş birliği yapma isteğini artırmakta ve bu da hem bireylerin hukuki güvenliğini güçlendirmekte hem de devletin kimlik tespiti ve idari işlemleri daha etkin şekilde yürütmesine katkı sağlamaktadır.

Duldung rejimi, eşikte yasallık kavramının somut ve kurumsallaşmış bir örneğini sunması nedeniyle incelenmeye değer bir alan oluşturmaktadır. Zira bu rejim, bireyleri uzun süre boyunca hukuki statü ile fiilî kalış arasında askıda bırakarak, belirsizliğin geçici bir durum olmaktan çıkıp süreklilik kazandığı bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu yönüyle Duldung, eşikte yasallığın yalnızca geçici koruma rejimlerine özgü bir olgu olmadığını, farklı hukuki bağlamlarda da çeşitli biçimlerde ortaya çıkabileceğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında Duldung'un ele alınması, hem bu belirsizlik hâlinin nasıl üretildiğini ve sürdürüldüğünü analiz etmeyi hem de söz konusu durumun hangi hukuki araçlar aracılığıyla aşılabileceğini tartışmaya elverişli güçlü bir örnek sunmasını mümkün kılmaktadır. Nitekim Chancen-Aufenthaltsrecht düzenlemesi, her ne kadar geçici bir oturum imkânı tanısa da bireylere daha öngörülebilir bir hukuki statüye geçiş yönünde bir zemin sağlayarak eşikte yasallık durumunun mutlak olmadığını göstermektedir. Duldung'un

incelenmesi, yalnızca bir belirsizlik rejimini tanımlamakla kalmamakta, aynı zamanda bu belirsizliğin nasıl dönüştürülebileceğine dair hukuki imkânları da görünür kılmaktadır.

2.3 Türkiye: Geçici Koruma Statüsü

Suriye'de 2011 yılında başlayan yaygın şiddet olayları ve ağır insan hakları ihlalleri sonucunda ortaya çıkan kitlesel zorunlu göç hareketleri, başta Türkiye olmak üzere komşu devletleri doğrudan etkilemiş; bu kapsamda Türkiye, kitlesel akın karşısında geçici koruma mekanizmasına başvurarak Suriyelilere yönelik özel bir koruma rejimi geliştirmiştir. Türkiye'de geçici koruma rejimi, Suriye kaynaklı kitlesel göç hareketiyle birlikte 2012 yılında fiilen uygulanmaya başlanmış; 2014 yılında yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliği ile hukuki bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Bu rejim, esas olarak Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları, mültecileri ve vatansızlarına yönelik bir koruma mekanizması olarak şekillenmiş ve Türkiye, bu süreçte 2011 yılından itibaren açık kapı politikası çerçevesinde Suriyelileri kabul etmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği [GKY], Geçici m. 1).

Geçici koruma rejiminin Suriyeliler bakımından tercih edilmesinin temel nedeni, Türkiye'nin 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne coğrafi sınırlama ile taraf olması ve bu nedenle yalnızca Avrupa'da meydana gelen olaylar sonucunda yerinden edilen kişilere mülteci statüsü tanımasıdır (Baban, Ilcan ve Rygiel, 2017, s. 86). Bu durum, Avrupa dışından gelen kitlesel göç hareketleri için klasik mülteci statüsünün doğrudan uygulanmasını sınırlamaktadır. Ek olarak, uluslararası hukukta yer alan geri göndermeme (non-refoulement) ilkesi, Türkiye'nin Suriye'den gelen kişileri koruma yükümlülüğünü ortadan kaldırmamakta; aksine bu kişilerin ülkeye kabul edilmesini ve temel düzeyde korunmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak Suriye'den Türkiye'ye yönelen kitlesel ve ani nüfus hareketi, gelen kişilerin uluslararası koruma ihtiyaçlarının bireysel başvuru ve tek tek değerlendirme usulleriyle karşılanmasını pratik olarak imkânsız hale getirmiştir. Dolayısıyla hem hukuki sınırlamalar hem de fiilî kapasite sorunları dikkate alınarak Türkiye, Suriyeliler bakımından bireysel statü değerlendirmesi yerine toplu ve daha esnek bir koruma mekanizması olan geçici koruma rejimini uygulamaya koymuştur. Bu süreç, 2014 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK) 91. maddesi ile Geçici Koruma Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesiyle hukuki bir çerçeveye kavuşturulmuştur.

Geçici koruma rejimi, eşikte yasallık literatüründe tartışılan, bireyleri hukuken tamamen dışlamayan ancak tam ve kalıcı bir statüye de kavuşturmayan ara hukuki konumların Türkiye bağlamındaki somut bir örneğini oluşturmaktadır. Düzenlenen geçici koruma kimlik belgesi, kişilere ülkede yasal kalış hakkı tanımakla birlikte ikamet izni yerine geçmemekte ve daha kalıcı statülere geçiş bakımından sınırlı bir hukuki etki doğurmaktadır. Nitekim bu statü altında geçirilen süre, uzun dönem ikamet iznine geçiş için gerekli süre hesabına dahil edilmemekte; benzer şekilde vatandaşlık başvurularında da kural olarak dikkate alınmamaktadır. Bu durum, bireylerin zaman içinde daha kalıcı bir hukuki statüye erişmesini zorlaştırmakta ve entegrasyon sürecini hukuki açıdan sınırlı bir zeminde tutmaktadır (Öztürk, 2017a, ss. 244–245). Sonuç olarak geçici koruma, fiilî olarak uzun süreli bir kalış üretmesine rağmen, kalıcı statüye geçişi sistematik biçimde erteleyen bir yapı ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte geçici koruma rejimi, vatandaşlığa veya uzun dönem ikamet iznine geçiş imkânı tanımadığı gibi Geçici Koruma Yönetmeliği'nin 16. maddesi uyarınca, geçici koruma

uygulamasının yürürlükte olduğu süre boyunca bu rejimin kapsamına giren kişilerin bireysel uluslararası koruma başvuruları kabul edilmemektedir (Geçici Koruma Yönetmeliği [GKY], Geçici m. 16). Bu düzenleme, kitlesel akın koşullarında geçici koruma tedbirlerinin hızlı ve bütüncül biçimde uygulanmasını amaçlasa da bireylerin kişisel durumlarına dayalı uluslararası koruma taleplerinin süresiz olarak ertelenmesine yol açmaktadır. Dahası mevzuatta geçici koruma uygulamasının ne kadar süreyle devam edebileceğine ilişkin açık bir üst zaman sınırı öngörülmemiştir ve rejim fiilen on yılı aşkın süredir uygulanmaktadır. Bu durum, bireysel koruma yollarının askıya alındığı bir rejimin belirsiz süreyle sürdürülmesi sonucunu doğurmakta ve geçici korumanın fiilen kalıcı bir statüye dönüşmesi riskini beraberinde getirmektedir (Öztürk, 2017a, s. 243).

Geçici koruma rejiminin süresinin üst sınırla sınırlandırılmaması ve uzun dönem ikamet ya da vatandaşlığa geçiş kanallarının büyük ölçüde kapalı tutulması, eşikte yasallık literatüründe ifade edilen biçimde, bireyleri ne tam dışlayan ne de tam dahil eden, ancak kalıcı bir ara statüde tutan bir hukuki alan yaratmaktadır. Bu durum yalnızca teknik bir düzenleme tercihi değil, aynı zamanda yasal entegrasyon kapasitesi açısından yapısal bir soruna işaret etmektedir. Zira yasal entegrasyon, göç hukukunda bireylere açık, öngörülebilir ve belirli bir ilerleme hattı sunulmasını gerektirir. Kişi hangi koşullarda hangi haklara erişeceğini ve hangi durumda kalıcı statüye ya da vatandaşlığa geçebileceğini bilmelidir. Hukukun bu görünürlük ve belirlilik üretme kapasitesi, bireyde "eninde sonunda güvenceli bir statüye ulaşabilirim" algısını güçlendirerek toplumsal entegrasyonu da teşvik eden bir itici güç işlevi görür (Öztürk, 2017b, ss. 9–11). Ancak geçici koruma rejiminde bu ilerleme hattının belirsizleşmesi, statü geçişlerinin sınırlanması ve süresiz bir geçicilik hali, bu itici mekanizmayı zayıflatmaktadır.

Türkiye'de geçici koruma rejiminin eşikte yasallık boyutunu yansıtan bir diğer önemli unsur, bu statünün sona erdirilmesi ve kalıcı statülere geçiş süreçlerinin büyük ölçüde siyasi ve idari takdire bağlı olarak şekillenmesidir. Nitekim, YUKK'nun 91. maddesi ile Geçici Koruma Yönetmeliği'nin 11. maddesi uyarınca, geçici koruma rejiminin sona erdirilmesine karar verme yetkisi münhasıran Cumhurbaşkanı'na tanınmıştır. Mevzuat, geçici korumanın hangi koşullar altında sona erdirileceğine ilişkin nesnel ölçütler veya açık bir zaman sınırı öngörmemekte ve bu hususu tamamen yürütme organının takdirine bırakmaktadır. İdarenin bu alandaki takdir yetkisi son derece geniş olup, bireylerin hukuki statülerinin öngörülebilirliğini ve hukuki güvenliğini sınırlayan bir etki doğurmaktadır. Nitekim örneğin Suriyelilere vatandaşlık verilmesine ilişkin olarak zaman zaman dile getirilen açıklamalar, açık ve bağlayıcı bir politika çerçevesine dayanmaktan ziyade idarenin geniş takdir yetkisi içinde kalan siyasal ve idari tercihler olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum, idarenin takdir yetkisinin kalıcı statülere erişim bakımından hukuki belirsizlik üreten bir işlev gördüğünü ve Suriyelilerin Türkiye'deki geleceğine ilişkin güvencesizliği derinleştirdiğini göstermektedir (Baban, Ilcan & Rygiel, 2017, ss. 86–87).

Göç İdaresi'nin güncel verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 2.261.576 Suriyeli geçici koruma kapsamında yaşamaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2026). Söz konusu veri, geçici koruma rejiminin kısa süreli ve istisnai bir düzenleme olmaktan çıkarak uzun vadeli bir idari ve hukuki çerçeveye dönüştüğünü göstermektedir. Eşikte yasallık perspektifinden bakıldığında, kalıcı statüye erişim ile tam dışlanma arasında kalan, belirsizlik içinde uzayan bir hukuki konumun kurumsallaştığı görülmektedir. Vatandaşlık ve entegrasyon süreçlerine

ilişkin değişken söylemler ile karar pratikleri, Baban, Ilcan ve Rygiel'in "ping-pong politics" olarak kavramsallaştırdığı, politikaların ve söylemlerin sabit bir yönelim izlemek yerine sürekli değişerek bir ileri bir geri savrulduğu tutarsızlık örüntüsünü ortaya çıkarmakta; bu durum hukuki öngörülebilirliği zayıflatmakta ve statülerin kırılganlığını artırmaktadır. Mevcut belirsizlik, toplumsal düzeyde de etkiler üretmekte; kamuoyunda güvensizlik ve dışlayıcı eğilimleri besleyerek daha kırılgan bir sosyal konum ortaya çıkarmaktadır (Baban, Ilcan & Rygiel, 2017, s. 86). Sonuç olarak geniş ölçekli bir nüfus, uzun süreli biçimde kesin bir hukuki ve toplumsal yerleşiklik üretmeyen bir düzen içinde yaşamaktadır.

8 Aralık 2024 itibarıyla Esed rejiminin sona ermesiyle birlikte Suriye'de yeni bir siyasi yapılanma süreci başlamış, bu gelişme geri dönüş hareketlerinde de artışa yol açmıştır. Bu çerçevede 2016–2025 döneminde toplam 1 milyon 407 bin 568 Suriyelinin Suriye'ye gönüllü olarak geri döndüğü bilinmektedir (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2026). Geri dönüşlerdeki bu artış, bazı bireyler açısından yeni bir hareketlilik alanı ortaya çıkarmakla birlikte, Türkiye'de hâlen önemli büyüklükte bir Suriyeli nüfusun varlığını sürdürdüğünü değiştirmemektedir. Güncel veriler yaklaşık 2.288.690 kişinin geçici koruma kapsamında Türkiye'de bulunduğunu göstermektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2026). Türkiye'de kalmaya devam eden binlerce Suriyelinin hukuki statüsünün belirsiz ve geçici tutulması, bireylerin güvenliği ve toplumsal uyum üzerinde olumsuz etkiler yaratmakta ve aynı zamanda göç yönetişiminin uzun vadeli sürdürülebilirliğini de zayıflatmaktadır. Suriyelilerin liminal bir hukuki statü içinde tutulmasından ziyade Türkiye'de kalıcı olarak yaşamaya devam edenler için öngörülebilir, hak temelli ve statü geçişlerini mümkün kılan düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda aşağıda, statü geçişi ve kademeli üyelik yaklaşımlarına dayanan çeşitli modeller değerlendirilmektedir.

Eşikte yasallığın önlenebilmesi için öncelikle geçici koruma rejiminin normatif düzeyde yeniden yapılandırılması, yani yalnızca idari düzenlemelerle değil kanun düzeyinde daha açık, öngörülebilir ve sınırları belirlenmiş bir çerçeveye kavuşturulması gerekmektedir. Mevcut yapıda temel hak ve özgürlüklere doğrudan etki eden birçok unsurun yürütmenin geniş takdir yetkisine bırakılması, bireylerin hukuki statüsünü belirsiz ve değişken bir alanda konumlandırmaktadır. Bu nedenle, statünün süresi, sona erme koşulları, sonrasında uygulanacak hukuki rejim ve bireylerin hangi statülere hangi şartlarla geçebileceği gibi temel hususların kanunla açık biçimde düzenlenmesi, idarenin yorum alanını daraltarak hukuki öngörülebilirliği güçlendirecektir.

Geçici koruma rejimine yönelik olası çözüm önerileri kapsamında, mevcut ara statü yapısının aşılmasına yönelik olarak YUKK çerçevesinde kısa ve uzun dönem ikamet izinleri alternatif modeller olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda öncelikle YUKK m. 31 kapsamında düzenlenen kısa dönem ikamet izni değerlendirilebilir. Özellikle m. 31/1(g) uyarınca "adli veya idari makamların talep veya kararına bağlı olarak Türkiye'de kalması gerekenler" hükmü, geçici koruma altındaki kişilerin öngörülebilir bir hukuki zemine geçirilmesine imkân tanıyabilir (Öztürk, 2025). Zira kısa dönem izni kişilerin statüsünü sürekli değişebilen idari değerlendirmelere bağımlı olmaktan çıkararak daha istikrarlı bir çerçeveye oturtur. Aynı zamanda bu izin türü, uzun dönem ikamet ve nihayetinde vatandaşlığa uzanan yasal entegrasyon süreçleriyle bağlantı kurabilecek bir geçiş aşaması işlevi de görebilir. Böylece bireylerin tamamen ara statüde sıkışması yerine, kademeli bir entegrasyon hattı içinde iler-

lemesi mümkün hâle gelir. Bunun yanında, kısa dönem ikamet izninin giriş-çıkış imkânını koruması da önemli bir avantajdır. Bu özellik, bireyin geri dönüş seçeneğini tamamen ortadan kaldırmadan hareket alanını muhafaza eder.

Kısa dönem ikamet izni, aynı zamanda uzun dönem ikamet iznine geçiş için de işlevsel bir ara basamak olarak değerlendirilebilir. Bu sayede eşikte yasallık tartışmasında öne çıkan, statünün sürekli geçicilik içinde sıkışması ve kalıcılığa yönelen hukuki yolların kapalı kalması sorunu aşılabilir. Zira kısa dönem ikamet izni, bireyin hukuki statüsünü tamamen askıda bırakmak yerine kademeli olarak daha kalıcı entegrasyon seçeneklerine açılan bir geçiş hattı oluşturur. YUKK m. 42/2 uyarınca geçici koruma sağlanan kişilere uzun dönem ikamet iznine geçiş hakkı tanınmamaktadır. Bu nedenle doğrudan uzun dönem ikamet iznine geçiş yerine, kanuna dayalı daha aşamalı bir çözüm olarak öncelikle statü değişikliğine gidilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, geçici koruma altındaki kişilerin YUKK m. 31 uyarınca kısa dönem ikamet izni statüsüne geçirilmesi, hukuki geçişi mümkün kılan temel araç olarak değerlendirilebilir. Kısa dönem ikamet izni, belirli süreli (örneğin iki yıl), yenilenebilir ve temel haklara erişimi güvence altına alan bir statü olarak kurgulanmalı; bu süreçte kişilerin Türkiye'deki fiilî kalış süreleri, toplumsal bağları ve entegrasyon göstergeleri de değerlendirme kriteri olarak dikkate alınmalıdır. Bu şekilde statü değişikliğinin ardından artık geçici koruma kapsamında bulunmayan kişiler bakımından YUKK m. 42/1 uyarınca İçişleri Bakanlığına tanınan istisnai takdir yetkisinin devreye girmesi mümkün hâle gelmekte ve sekiz yıllık bekleme süresi aranmaksızın uzun dönem ikamet izni verilmesinin önü açılmaktadır. Bu yaklaşım, uygulamada Uygurlar ve benzeri gruplar bakımından görülen esnek yorumlara benzer bir şekilde, geçici koruma rejiminin ortaya çıkardığı hukuki tıkanıklığın mevzuat içinde ve denetlenebilir bir biçimde aşılmasına imkân tanımaktadır (Öztürk, 2025; Öztürk, 2026, ss. 13-16).

Suriyelilerin önemli bir kısmının Türkiye'de fiilen sekiz yılı aşan bir ikamet süresine ulaşmış olması ve ayrıca burada doğup büyüyen çocukların varlığı dikkate alındığında, önerilen modelin yalnızca geçici bir geçiş mekanizması olmadığı aynı zamanda fiilî entegrasyon olgusunu hukuki zemine taşıyan bir düzenleme niteliği taşıdığı söylenebilir. Bu çerçevede kısa dönem ikamet izni üzerinden uzun dönem ikamet iznine geçişin mümkün kılınması, bireylerin zaten oluşmuş sosyal ve ekonomik bağlarını hukuken görünür kılarak statü ile fiilî durum arasındaki uyumsuzluğu azaltır. Ayrıca bu yaklaşım, yalnızca Suriyeliler bakımından değil, uluslararası koruma statüsü altındaki diğer gruplar açısından da eşitlik ilkesini zedelemeyen bir çerçeve sunabilir. Zira değerlendirme, etnik veya ulusal temele dayalı ayrıcalıklı bir rejimden ziyade, ülkede kalış süresi, entegrasyon düzeyi ve yerleşiklik gibi objektif kriterlere dayandırıldığında, farklı koruma grupları arasında hukuken meşru ve dengeli bir ayrım yapılması mümkün hâle gelir (Öztürk, 2025).

Sonuç olarak kısa dönem ve uzun dönem ikamet izinlerine dayalı bu yapı, bireyleri sürekli yenilenen ve belirsiz idari takdir alanına bağlı eşikte bırakmak yerine, eşikte yasallığın yarattığı kalıcı geçicilik halini aşmayı mümkün kılar. Kısa dönem ikamet izni, geçici korumadan daha öngörülebilir bir hukuki zemine geçiş sağlayarak belirsizliği azaltırken; uzun dönem ikamet izni ise bu süreci kademeli olarak kalıcı entegrasyona açar. Böylece statü, eşikte kalmak yerine ilerleyen ve öngörülebilir bir hukuki çerçeveye dönüşür.

Sonuç

Sonuç olarak, bu çalışma, eşikte yasallık kavramını teorik ve karşılaştırmalı bir perspektiften ele alarak ABD'deki Geçici Koruma Statüsü, Almanya'daki Duldung ve Türkiye'deki geçici koruma rejiminin göçmenler açısından nasıl benzer hukuki belirsizlik koşulları ürettiğini incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda öncelikle kavramın antropolojik kökleri ve göç literatüründeki gelişimi ele alınmış, ardından söz konusu üç düzenleme karşılaştırmalı biçimde analiz edilmiştir. Çalışma, göç hukukunda giderek yaygınlaşan geçici ve belirsiz statülerin, teknik-idari düzenlemelerin ötesine geçerek bireylerin yaşamlarını çok boyutlu biçimde şekillendiren yapısal bir "eşikte kalma" rejimi ortaya çıkardığını göstermektedir. Eşikte yasallık, göçmenleri hukuki sistemin tamamen dışında bırakmamakta ancak onları tam anlamıyla dâhil de etmemektedir. Bu ara konum, ilk bakışta koruyucu bir işlev görse de uzun vadede ciddi hak kayıplarına ve çok katmanlı güvencesizliklere yol açmaktadır. Sürekli yenilenmeye bağlı statüler, idari takdire bağımlılık ve öngörülemezlik, bireylerin yaşamlarını planlama kapasitesini zayıflatmaktadır. Kalıcı geçicilik hali hem hukuki hem de psikososyal düzeyde derin etkiler üretmektedir. Bu durum yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal uyum, ekonomik katılım ve hukukun güvenilirliği açısından da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Çalışma hakkı, eğitim, sağlık ve aile hayatı gibi temel alanlarda ortaya çıkan sınırlamalar, göçmenleri kırılgan ve bağımlı bir konuma itmektedir. Bununla birlikte, sınır dışı edilme ihtimalinin hiçbir zaman tamamen ortadan kalkmaması, gündelik yaşamda sürekli bir kaygı ve öz-denetim mekanizması yaratmaktadır. Bu yapı, literatürde "yasal şiddet" olarak ifade edilen biçimde, hukukun koruyucu işlevinden ziyade disipline edici ve sınırlayıcı bir araç olarak işlemesine yol açmaktadır. Ayrıca, zaman boyutunda ortaya çıkan belirsizlik, bireylerin gelecek kurma, aidiyet geliştirme ve toplumsal hayata tam katılım sağlama imkânlarını aşındırarak, insan onuruyla doğrudan bağlantılı olan "insani zaman hakkı"nın ihlaline neden olmaktadır.

Karşılaştırmalı inceleme, eşikte yasallığın birbirini besleyen birkaç temel eksende tezahür ettiğini ortaya koymaktadır. Hukuki statünün idari ve siyasi kararlara bağımlılığı, kalıcı statülere geçiş kanallarının büyük ölçüde kapalı tutulması ve haklara erişimin çeşitli bürokratik engellerle sınırlandırılması. Bu eksenler her üç düzenlemede de gözlemlenmekle birlikte farklı mekanizmalar aracılığıyla işlemektedir. TPS'de belirleyici unsur, statünün yönetim değişikliklerine bağlı biçimde iptal edilebilir ya da uzatılabilir olmasıdır. Duldung'da ise belirsizliği kurumsallaştıran unsur düzenlemenin yapısal tasarımıdır; bir ikamet hakkı değil yalnızca sınır dışı etmenin ertelenmesini belgeleyen bu mekanizma, Kettenduldung olarak adlandırılan süreçle bazı bireyleri yirmi yılı aşan süreler boyunca hukuki askıda kalma hâlinde tutabilmektedir. Türkiye'deki geçici koruma rejiminde ise eşikte yasallık hem mevzuatın tasarımından hem de uygulamanın siyasallaşmasından beslenmektedir. Statünün devamı veya sona erdirilmesine ilişkin yetkinin münhasıran yürütmeye tanınması ve bireysel statü geçiş kanallarının kapalı tutulması, kalıcı bir hukuki belirsizliğin zeminini oluşturmaktadır. Üç düzenleme arasındaki temel fark, bu belirsizliğin üretilme biçimine ilişkindir. TPS siyasal döngülere, Duldung yapısal tasarım tercihlerine, Türkiye'deki geçici koruma ise yürütme takdirine dayalı bir belirsizlik üretmektedir. Üçünde de ortak olan husus ise bireylerin hangi

koşullarda hangi statüye geçebileceklerine ilişkin öngörülebilir ve kanuna dayalı bir ilerleme hattının bulunmamasıdır.

Bununla birlikte çalışma, eşikte yasallığın kaçınılmaz bir durum olmadığını da ortaya koymaktadır. Özellikle Almanya örneğinde görülen Chancen-Aufenthaltsrecht gibi düzenlemeler, hukuki belirsizliğin belirli koşullar altında azaltılabileceğini ve bireylere daha öngörülebilir statülere geçiş imkânı tanınabileceğini göstermektedir. Benzer şekilde Türkiye bakımından önerilen kısa dönem ve uzun dönem ikamet izinlerine dayalı kademeli geçiş modeli, geçici koruma rejiminin yarattığı yapısal tıkanıklığın aşılabileceğine işaret etmektedir. Bu tür mekanizmalar, göçmenleri sürekli yenilenen bir ara statü içinde tutmak yerine, açık ve öngörülebilir bir entegrasyon hattı sunarak hem bireylerin hukuki güvenliğini artırmakta hem de devletin göç yönetimini daha sürdürülebilir hâle getirmektedir.

Bu çerçevede eşikte yasallığın aşılabilmesi için üç temel ilkenin ön plana çıktığı söylenebilir: öngörülebilirlik, kademelilik ve hak temellilik. İncelenen her üç düzenlemede de bu ilkelerin uygulamada yeterince karşılanmadığı görülmektedir. Statülerin süresi, sona erme koşulları ve geçiş imkânları kanuni düzenlemelerle açıkça belirlenmeli ayrıca idarenin geniş takdir alanı daraltılmalıdır. Geçici statülerden kalıcı statülere geçişi mümkün kılan kademeli bir ilerleme hattı oluşturulmalı ve temel haklara erişim ise geçicilik gerekçesiyle ertelenemez bir güvenceye kavuşturulmalıdır. Bu ilkeler doğrultusunda Türkiye özelinde YUKK m. 31 kapsamındaki kısa dönem ikamet iznine geçiş ve bunu uzun dönem ikamet iznine bağlayan kademeli bir yapı, geçici korumanın ürettiği belirsizliğe mevzuat içinde işlevsel bir yanıt sunabilecektir. Son tahlilde eşikte yasallık, hukuki düzenlemelerin bireyleri sürekli bir belirsizlik içinde tuttuğu her durumda hukukun öngörülebilirlik ve güvenlik sağlama işlevini de sarstığını hatırlatmaktadır. Bu nedenle göç hukukunda geliştirilecek politikaların temel amacı, yapısal belirsizlik hâlini ortadan kaldırarak daha kapsayıcı, öngörülebilir ve insan hakları temelli bir çerçevenin tesis edilmesi olmalıdır.

Çıkar Çatışması

Yazar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Finansal Destek

Yazar, bu araştırma için herhangi bir kurum veya kuruluştan finansal destek almadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

Abrego, L. J., & Lakhani, S. M. (2015). Incomplete inclusion: Legal violence and immigrants in liminal legal statuses. *Law & Policy*, *37*(4), 265–293. https://doi.org/10.1111/lapo.12039.

Acuner, Ş. N. (2025). *Eşikte yasallık (liminal legality)*. Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi (TÜGAM), Göç Araştırmaları Vakfı.

Acuner, Ş. N. (2026). *Duldung (Müsamaha belgesi)*. Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi (TÜGAM), Göç Araştırmaları Vakfı.

Alkhaled, S., & Sasaki, I. (2021). Syrian women refugees: Coping with indeterminate liminality during forcible displacement. *Organization Studies*, *43*(10), 1583–1605. https://doi.org/10.1177/01708406211040214.

American Immigration Council. (2026). Temporary Protected Status: An overview. https://www.americanimmigrationcouncil.org/fact-sheet/temporary-protected-status-tps-overview/.

Asylum Info Germany. (2025). Duldung. https://asylum-info-germany.de/tr/duldung.

Baban, F., Ilcan, S., & Rygiel, K. (2017). Playing border politics with urban Syrian refugees: Legal ambiguities, insecurities, and humanitarian assistance in Turkey. *Movements: Journal für kritische Migrations- und Grenzregimeforschung*, *3*(2), 81–102. https://doi.org/10.64081/mvmnts-3.2-2461.

Baban, F., Ilcan, S., & Rygiel, K. (2021). *The precarious lives of Syrians: Migration, citizenship, and temporary protection in Turkey*. McGill-Queen's University Press. https://doi.org/10.2307/j.ctv1z7khfp.

Banfield, J. (2022). From liminal spaces to the spatialities of liminality. *Area*, *54*(3), 610–617. https://doi.org/10.1111/area.12791.

Flüchtlingsrat Mecklenburg-Vorpommern e. V. (2011). Informationen zur Duldung (Türkisch). https://www.fluechtlingsrat-mv.de/wp-content/uploads/Downloads/Info_Duldung_tuerkisch.pdf.

Forum Together. (2025). Temporary Protected Status fact sheet. https://forumtogether.org/wp-content/uploads/2025/04/Temporary-Protected-Status-Fact-Sheet-April-2025.pdf.

Geba, S. (2024). Liminal legality across borders: Examining the migrant's right to "human time" on the shifting U.S.-Mexico and Türkiye-Syria borders. *Georgetown Immigration Law Journal*, *38*(3), 327–361.

Gleeson, S., & Griffith, K. L. (2019). Trump's "immployment" law agenda: Intensifying employment-based enforcement and un-authorizing the authorized. *Southwestern Law Review*, *48*, 475–501.

Gleeson, S., & Griffith, K. L. (2020). Employers as subjects of the immigration state: How the state foments employment insecurity for temporary immigrant workers. *Law & Social Inquiry*, *46*(1), 92–115.

Göç Araştırmaları Derneği (GAR). (2020). *Göçmenlerin İstanbul'daki sağlık hizmetlerine erişimlerinin önündeki engeller ve kolaylaştırıcılar: Saha raporu*. Göç Araştırmaları Derneği.

Handbook Germany. (2026). Chancen-Aufenthaltsrecht for people with "Duldung". https://handbookgermany.de/en/chancen-aufenthaltsrecht.

Hügel, V. M., & Voigt, C. (2010). *Die Duldung – Aussetzung der Abschiebung*. Projekt Q, GGUA Flüchtlingshilfe. https://www.einwanderer.net/fileadmin/downloads/tabellen_und_uebersichten/duldung.pdf.

Mediendienst Integration. (2026). Wie viele Personen haben eine Duldung? https://mediendienst-integration.de/fluechtlinge/duldung/wie-viele-personen-haben-eine-duldung/.

Menjívar, C. (2006). Liminal legality: Salvadoran and Guatemalan immigrants' lives in the United States. *American Journal of Sociology*, *111*(4), 999–1037. https://doi.org/10.1086/499509.

Menjívar, C. (2017). *Temporary Protected Status in the United States: The experiences of Honduran and Salvadoran immigrants*. Center for Migration Research, University of Kansas. https://www.wola.org/wp-content/uploads/2017/06/TPS_REPORT_FINAL.pdf.

Menjívar, C., Agadjanian, V., & Oh, B. (2022). The contradictions of liminal legality: Economic attainment and civic engagement of Central American immigrants on Temporary Protected Status. *Social Problems*, *69*(3), 678–698.

Moreno, O., Fuentes, L., Garcia-Rodriguez, I., Corona, R., & Cadenas, G. A. (2021). Psychological impact, strengths, and handling the uncertainty among Latinx DACA recipients. *The Counseling Psychologist*, *49*(5), 728–753. https://doi.org/10.1177/00110000211006198.

National TPS Alliance v. Noem. (2026). National TPS Alliance v. Noem, No. 25-5724 (9th Cir. Jan. 28, 2026) [United States Court of Appeals for the Ninth Circuit].

Özdemir, C. (2026). The well-being of Afghan refugees in Türkiye within liminal legality. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *52*(5), 1135–1156. https://doi.org/10.1080/1369183X.2025.2561792.

Öztürk, N. Ö. (2025). Suriye ve Suriyelilerin geleceği başlıklı çalıştayda sunulan görüşler [Yayınlanmamış çalıştay sunumu, Göç Araştırmaları Vakfı, Ankara].

Öztürk, N. Ö. (2026). *Geçici koruma rejimi ötesi: Türkiye'de Suriyeliler için alternatif politika seçenekleri* (Politika Raporu). Göç Araştırmaları Vakfı.

Öztürk, N. Ö. (2017b). Entegrasyon ve sınır politikaları çerçevesinde mültecilerin içselleştirilmesi ve/veya dışsallaştırılması [Toplantı notları, Mültecilerle Dayanışma Derneği]. https://multeci.org.tr/wp-content/uploads/2021/07/Entegrasyon-ve-Sinir-Politikalari-Cercevesinde-Multecilerin-Icsellestirilmesi-ve-veya-Dissallastirilmasi-Toplanti-Notlari-.pdf.

Öztürk, N. Ö. (2017a). Geçici korumanın uluslararası koruma rejimine uyumu üzerine bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *66*(1), 201–264. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001891.

Peitz, L., & Carwehl, A.-K. (2025). *BAMF-Kurzanalyse 03/2025: Zwischen Duldung und Bleiberecht – Wie und für wen wirkt das Chancen-Aufenthaltsrecht?* Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF). https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/Kurzanalysen/kurzanalyse3-2025-chancen-aufenthaltsrecht.pdf.

Şanlıer, İ. (2025). Navigating the shadows: Syrians under temporary protection, employment, and hyper-precarity in Türkiye. In S. Carrera Nuñez, E. Karageorgiou, G. Ovacık, & N. F. Tan (Eds.), *Global asylum governance and the European Union's role* (Vol. 18). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-74866-0_9.

Schütze, T. (2022). The (non-)status of 'Duldung': Non-deportability in Germany and the politics of limitless temporariness. *Journal of Refugee Studies, 36*(3), 409–429. https://doi.org/10.1093/jrs/feac056.

Schütze, T. (2025). Duldung. Inventar der Migrationsbegriffe. https://osnadocs.ub.uni-osnabrueck.de/handle/ds-2025011312010.

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2026). Suriyelilerin gönüllü, güvenli, onurlu ve düzenli geri dönüş sayılarına ilişkin bazı basın yayın organlarında yer alan iddialara dair açıklama [4 Mayıs 2026]. https://www.icisleri.gov.tr/suriyelilerin-gonullu-guvenli-onurlu-ve-duzenli-geri-donus-sayilarina-iliskin-bazi-basin-yayin-organlarinda-yer-alan-iddialara-dair-aciklama.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2026). Geçici koruma [11 Haziran 2026]. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (n.d.). Geçici korumamız altındaki Suriyeliler [Erişim tarihi: 08.01.2026]. https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler.

Turner, V. (1969). *The ritual process: Structure and anti-structure*. Aldine Publishing. https://doi.org/10.4324/9781315134666.

van Gennep, A. (1960). *The rites of passage*. University of Chicago Press.

Wilson, J. H. (2025). *Temporary Protected Status and Deferred Enforced Departure* (CRS Report No. RS20844). Congressional Research Service. https://www.congress.gov/crs-product/RS20844.